

فعالیت ها و شواهد و مدارک درس نه

فعالیت ابحت و گفت و گو صفحه ۱۱۲

با اکتشاف و استخراج نفت در خاورمیانه بر اهمیت استراتژیک این منطقه افزوده شد و کشورهای اروپایی برای دست یابی به منابع نفتی شروع به رقابت کردند دست یابی به منابع نفتی تا حد زیادی محوریت هندوستان را در معادلات جهانی کم کرد و تسلط بر منابع نفتی به یکی از عوامل اختلاف بین کشورهای بزرگ طی دو جنگ جهانی اول و دوم تبدیل شد. اگر ایران قبل از اکتشاف نفت به این دلیل که راه رسیدن به هندوستان بود مورد توجه کشورهای اروپایی بود با کشف نفت در ایران این توجه بین المللی شد، نفت ایران هم منشا تغییراتی در داخل کشور شد و هم در جریان جنگ جهانی اول و دوم در معادلات جهانی تاثیرگذار بود. با وجود اعلام بی طرفی ایران در جریان جنگ جهانی اول و دوم بخاطر اهمیت نفت ایران توجهی به این اعلام بی طرفی نشد. در جنگ جهانی اول حضور نیروهای انگلیسی در مناطق جنوبی حاکمیت و استقلال ایران را از بین برد و یکی از اهداف متفقین از تجزیه امپراتوری عثمانی دست یافتن به منابع نفتی سرزمین های عربی زیر سلطه عثمانی بود. با شروع جنگ جهانی دوم از یک سو وجود نفت در ایران و از سوی دیگر حمله آلمان به شوروی و زیر پا گذاشتن پیمان عدم تجاوز توسط هیتلر برای رسیدن به منطقه بالکان و تسلط بر چاه های نفت رومانی و دریای خزر کافی بود که برای جلوگیری از دست یابی آلمان به مناطق نفتی بالکان و دریای خزر ایران به اشغال درآید. با قدرت گیری سلسله پهلوی نفت همچنان به عنوان مسئله ای مهم بر تحولات سیاسی و اقتصادی ایران تاثیرگذار بود چنانچه نهایتا منشا تحولی مهمی در داخل که ملی شدن صنعت نفت بود گردید.

فعالیت ۲ بررسی شواهد و مدارک صفحه ۱۱۶

خیرمنافع ملی ایرانیان را تامین نمی کرد، در قرارداد الحاقی گس - گولشائیان هر چند سهم ایران مطابق با برخی از بندهای قرارداد از جمله بند ۳ قسمت الف و ب افزایش یافت اما مفاد اصلی قرارداد کماکان استعماری بود. این قرارداد الحاقی از یک سو حضور انگلستان و شرکت نفت جنوب را توجیه می کرد و منافع انگلستان را تثبیت می نمود و از سوی دیگر تسلط انگلستان بر عملیات اکتشاف و بهره برداری از منابع نفتی ایران استقلال کشور را تهدید می کرد به همین دلیل از سوی کمیسیون نفت مجلس شورای ملی رد شد.

فعالیت ۳ بررسی شواهد و مدارک صفحه ۱۲۰

در این سخنرانی دکتر مصدق به دفاع از منافع ایرانیان پرداخت و حقانیت ایرانیان را در مجامع بین المللی به گوش جهانیان رساند، دکتر مصدق ضمن اینکه سازمان ملل را مسئول حفظ صلح دنیا می داند و کشور ایران را جزء اولین اعضای این سازمان، خواهان حفظ استقلال کشورش می باشد و می گوید این دعوا بین دولت ایران و شرکت نفت (شرکت نفت انگلستان) است و شورای امنیت صلاحیت رسیدگی به آن را ندارد ولی خواهان نقش منصفانه شورای امنیت است نه این که خود زمینه مداخله ی یک کشور در کشوری دیگر گردد. وی متذکر می شود اگر به علت دخالت دولت های دیگر شورای امنیت رای غیر واقعی صادر کند باعث می شود اعتماد مردم دنیا از این سازمان که پس از جنگ جهانی دوم برای برقراری صلح و امنیت جهانی تشکیل شده سلب شود.

فعالیت ۴ تحلیل و قضاوت صفحه ۱۲۲

این نوشته نشان می دهد که ملی شدن نفت ایران ، انگلستان و امریکا را به سخت نگران کرده بود زیرا از یک سوم منافع خود را در ایران از دست می دادند و نفت ایران از زیر سلطه آن ها خارج می شد و از سوی دیگر این اقدام ایران می توانست الگویی برای دیگر کشورهای تولید کننده نفت باشد و باعث شود که کشورهای غربی و امریکا منافع خود را در این کشورها از دست بدهند. لذا برای سرنگونی دولت دکتر مصدق همسو شدند.